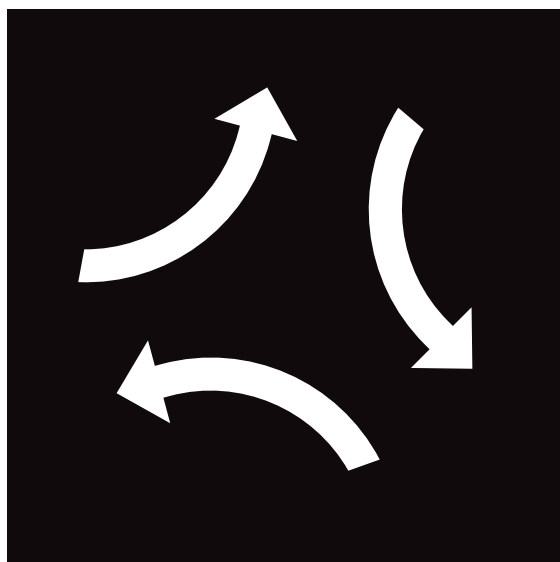

Energiåtervinnings- branschens stånd- punkter om fossilfri avfallsförbränning

AVFALL SVERIGE

SYFTE

Sverige, dess kommuner och regioner, samt landets företag har ambitiösa klimatmål. Sveriges mål befästs bland annat i klimatlagen med klimatmålet¹:

”Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp” samt i energiöverenskommelsen²: *”Målet år 2040 är 100% förnybar elproduktion”*.

I förslaget till nationell avfallsplan, 2018, konstaterade Naturvårdsverket att avfallsförbränning därför på sikt måste bli fossilfri.

Många, eller kanske de flesta, regioner och kommuner har tidsbestämda målsättningar om minskad klimatpåverkan, uttryckta i former av fossilfrihet eller fossiloberoende. Och många företag och verksamheter har egna miljömål där man vill minska sin klimatpåverkan. Tredjeparts-certifieringar tas ofta till hjälp för att värdera avfallshantering och energianvändning.

I Sverige förbränns årligen 1-1,5 miljoner ton avfall av fossilt ursprung, exempelvis plast och syntetiska textilier. Skorstenarna från energiåtervinning av avfall står idag för i storleksordningen 5 procent av Sveriges klimatutsläpp och 10 procent av Sveriges utsläpp inom den handlande sektorn³. Skorstenarna tillhör de största punktkällorna för fossila utsläpp i landet.

I takt med att de fossila bränslena fasas ut landar fokus alltmer på de direkta utsläppen av växthusgaser i samband med förbränning av avfall. Detta snäva perspektiv på avfallsförbränning tar inte i beaktande de nyttor som också uppstår. Enligt värmemarknadskommitténs sätt att allokera klimatutsläpp, står energiåtervinning av avfall för ungefär hälften av klimatpåverkan från Sveriges fjärrvärme⁴.

Med detta förslag till ståndpunkter för fossilfri avfallsförbränning vill vi i branschen ta ställning och visa hur vi kan bidra till en bättre miljö och ett fossilfritt samhälle. Vi vill vara en del av lösningen, inte en del av problemet.

Regeringen, liksom regioner och kommuner, uppmanar till framtagandet av färdplaner och handlingsplaner för fossilfrihet. Bland annat har en färdplan för fossilfri uppvärmning färdigstälts i samarbete mellan ett femtiotal aktörer på värmemarknaden och lämnats över till regeringen. Ståndpunkterna dockar väl in i dessa förväntningar och andra initiativ på området.

1 Det klimatpolitiska ramverket 2017-06-12. <https://www.regeringen.se/artiklar/2017/06/detklimatpolitiska-ramverket/>

2 Energiöverenskommelse 2016-06-10.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2016/06/overenskommelse-om-den-svenskaenergipolitiken/>

3 Sverige har valt att inkludera avfallsförbränning i utsläppsrättshandelssystemet EU-ETS.

4 Energiföretagen

STÅNDPUNKTER FOSSILFRI AVFALLSFÖRBRÄNNING

Den långsiktiga visionen för alla som hanterar och behandlar avfall är:

”Det finns inget avfall!”

I en ideal värld har alla produkter och förpackningar en sådan kvalitet att de kan återanvändas oändligt många gånger, utan risk för människa och miljö.

Innan samhället har uppnått denna vision, fyller energiåtervinning av avfall en viktig funktion. Avfall som uppkommer och som inte är lämpligt att materialåtervinna av miljöskäl, eller som andra aktörer inte ser ett tillräckligt stort värde i att ta tillvara, måste tas om hand för att inte förorena natur och hav. Energiåtervinning kompletterar därför visionen om återbruk och materialåtervinning. Förbränningen är i dagsläget nödvändig för att bortföra skadliga ämnen ur kretsloppet, eftersom deponering av sådant brännbart avfall är förbjudet.

I ett systemperspektiv innebär energiåtervinning av avfall ett betydligt lägre klimatavtryck än alternativen. På marginalen undviker man deponering samt el- och värmeproduktion med fossila bränslen. För att Sverige ska nå målet nettonoll av växthusgaser till 2045 måste utsläppen av växthusgaser från skorstenarna minska.

Energiåtervinning av avfallsförbränning innebär att vi erbjuder en miljötjänst som avgiftar samhället och förhindrar att miljö- och hälsoskadliga ämnen återvinns och byggs in i nya produkter. Sverige är dessutom ett av få länder som har ett mycket välutvecklat fjärrvärmesystem, varför vi kan nyttiggöra energin i avfallet på ett unikt sätt. Men vi ser också att vi har en viktig roll att fylla i att bidra med kunskap för att skapa drivkrafter mot ett mer hållbart samhälle och en fossilfri avfallsförbränning.

Slutsatsen är att:

Vårt mål är att nå nära nettonoll koldioxidutsläpp från våra förbränningsanläggningar. Vi kommer att vidta alla rimliga tillgängliga åtgärder för att nå detta mål. Men det kräver också att samhället tar sin del av ansvaret och arbetar för att minimera avfall av fossilt ursprung.

Nödvändiga åtgärder är:

- » att produktdesign utgår från att produkten ska kunna återvinnas
- » att nyproducerade plastprodukter enbart innehåller plast av biogent och återvunnet ursprung⁵
- » att producentansvaret skärps och efterlevs samt att alla som producerar och importerar plast står för den fulla kostnaden för hanteringen av materialet när detta har slutanvänts, samt att utsortering och materialåtervinning av plast i avfallsströmmarna når nära 100%
- » att farliga ämnen förbjuds i nyproducerad plast samt att energiåtervinning används för att destruera de förhållandevis små mängder äldre plastmaterial innehållande miljö- och hälsoskadliga

⁵ Fossilt avfall i Sverige består till största delen av plastavfall med fossilt ursprung. I detta dokument använder vi termen plast för allt fossilt avfall, dvs även annat fossilt material såsom syntetiska textilier, syntetiskt gummi, fossil kolfiber och fossila tillsatser, men vi exkluderar plast av biogent ursprung.

- » ämnen som fortfarande finns kvar i systemet
- » att smittoämnen⁶ i plast oskadliggörs på annat sätt
- » att all insamlad plast återvinns, och det därmed inte uppstår något rejekt som går till förbränning

För att uppnå detta krävs bland annat utökad lagstiftning och andra stora samhällsförändringar. Möjliga åtgärder för att uppnå målet är styrmedel som ger incitament för ökad återvinning samt användning av biogena råvaror och som leder till att producenter och importörer av fossil plast får ta en större del av samhällskostnaden kopplad till fossila utsläpp.

Avfallsförbränningsföretagens del av ansvaret

Vi åtar oss att:

- » genom samverkan och samarbete bidra till utveckling av systemlösningar för fossilfri avfallsförbränning
- » aktivt samverka och samarbeta med producenter och
- » materialåtervinningsindustrin för att uppnå ett mer hållbart avfalls- och resurssystem
- » uppmana producenter att till exempel i anslutning till avfallsförbränningsanläggningar anordna kompletterande sortering av plast ur avfall utöver källsortering
- » arbeta för att det sorteras ut ytterligare plast ur avfall som kommer till våra anläggningar under förutsättning att det inte skapar andra miljö- eller hälsoproblem och att andra aktörer ser ett tillräckligt återvinningsvärde i materialet
- » bidra till att destruera smitto-, miljö- och hälsofarliga ämnen i samhället
- » kontrollera kvaliteten och återkoppla nödvändig information till avfallslämnaren, på avfallet som kommer till förbränning⁷
- » tillvarata så mycket energi som möjligt ur avfallet som trots allt går till förbränning och nyttja detta när effekten behövs som bäst
- » arbeta för effektiva och optimerade transporter med förnybara fordonsbränslen till och från våra anläggningar

En mindre del av de fossila utsläppen från avfallsförbränning härrör sig från stödbränslen⁸, processkemikalier och elanvändning. Vi åtar oss att:

- » senast år 2030 endast använda hållbara och fossilfria stödbränslen
- » om möjligt, använda fossilfria kemikalier i anläggningarna
- » bidra till att utveckla metoder för att avskilja och lagra koldioxid, så kallade CCS för att hantera risken att det även framgent kommer att finnas en viss del fossil avfall som behöver destrueras

6 Potentiellt smittförande plast som till exempel har varit i kontakt med animaliska biprodukter eller så kallat riskavfall från sjukhus

7 Vi ska använda den branschgemensamma överenskommelsen för kvalitetssäkring av avfallsbränsle (Rapport 2017:06)

8 Bränsle som används vid uppstart och nedledning av pannor enligt Förordning (2013:253) om förbränning av avfall

En viktig del av avfallsförbränningens roll är att sprida kunskap om samhällets användning av fossila produkter som inte är materialåtervinningsbara och som ger upphov till fossila utsläpp på anläggningarna. Vi åtar oss därför att:

- » bidra till att förklara vikten av hållbar konsumtion
- » förklara fördelarna med förebyggande, återanvändning och materialåtervinning
- » sträva efter att återkoppla kunskap om klimat- och miljöpåverkan till avfallskunder, konsumenter och producenter av plast, som när det blir avfall, går till avfallsförbränning
- » sträva efter att återkoppla information till avfallskunder om hur mycket som gått till energiåtervinning trots att det istället hade lämpat sig väl för materialåtervinning
- » sprida kunskap om vilka produkter som idag bara kan förbrännas så att tillverkning av sådana produkter upphör
- » arbeta för en samhällelig förändring, där de fossila utsläppen från avfallsförbränning belastar produkter, i syfte att skapa drivkrafter för mer fossilfria material
- » stötta kommuner och verksamheter i sin avfallsplanering för att uppnå en hållbar fossilfri avfallsförbränning
- » stötta materialåtervinningsindustrin med information om klimatpåverkan från deras rejekt som kommer till våra anläggningar
- » ge underlag för utveckling av tuffare kemikalie- och produktlagstiftning
- » ge förslag på hur tuffare ansvar för producenter och importörer ska utformas
- » peka på produkter och material som kommer att behöva gå till förbränning även i framtiden och som därför behöver tillverkas av förnybara material
- » kommunicera klimataspekter kring energiåtervinning i ett systemperspektiv

Med ovan beskrivna förutsättningar, åtgärder och åtaganden, anser vi att de fossila utsläppen från avfallsförbränning kan halveras till år 2030, och vara nära noll år 2045.

Adress Baltzarsgatan 25, 211 36 Malmö
Telefon 040-35 66 00
E-post info@avfallsverige.se
Hemsida www.avfallsverige.se